

Fluorokinolon rezisztencia fenó- és genotípusos vizsgálata hemokultúrából izolált *Escherichia coli* és *Klebsiella* fajok esetén

Doktori (Ph.D.) értekezés

Domokos Judit

Semmelweis Egyetem

Patológiai Tudományok Doktori Iskola

Témavezető: Dr. Szabó Dóra, D.Sc., egyetemi tanár
Hivatalos bírálók: Dr. Kónya József, D.Sc., egyetemi tanár
Dr. Zelles Tibor, Ph.D., egyetemi docens
Szigorlati bizottság elnöke: Dr. Törő Klára, Ph.D., egyetemi tanár
Szigorlati bizottság tagjai: Dr. Csire Márta, Ph.D., laborvezető
Dr. Ungvári Zoltán, Ph.D., egyetemi tanár

Budapest

2020

1. Bevezetés

A fluorokinolonok kiváló aktivitással rendelkeznek a Gram-negatív baktériumok, különösen az *Enterobacteriaceae* család ellen, és az 1980-as években történt bevezetésük óta ezen kórokozók által okozott fertőzések kezelésére széles körben használják. A fluorokinolonok hatásmechanizmusa a II. típusú topoizomeráz enzimek, nevezetesen a DNS-giráz és topoizomeráz IV gátlása révén valósul meg. A kinolonok számára Gram-negatív baktériumok esetén a giráz enzim az elsődleges target. A fluorokinolonokkal szembeni rezisztenciát a DNS-giráz és a topoizomeráz IV enzimeket kódoló kromoszómagének (*gyrA*, *gyrB*, *parC* és *parE*) mutációinak felhalmozódásával magyarázták. További rezisztencia mechanizmusként említhetjük a csökkent intracelluláris antibiotikum felhalmozódást is, mely natív kromoszómáisan kódolt effluxpumpák (pl. AcrAB) upregulációja vagy a külső membrán porinok (pl. OmpF *Escherichia coli* esetén) csökkent expressziója révén valósul meg. A plazmid által közvetített kinolon rezisztencia (PMQR) determinánsok – úgy mint *qnr* gének (*qnrA*, *qnrB*, *qnrS*, *qnrC* és *qnrD*), az aminoglikozid acetiltranszferáz (*6'*-Ib-cr variáns és specifikus efflux pumpák (QepA és OqxAB) – a fluorokinolon rezisztencia újabban felfedezett mechanizmusai. A PMQR gének gyakran társulnak különféle β -laktamáz génekhez, beleértve a kiterjedt spektrumú β -laktamázokat (ESBL) és a szűk spektrumú β -laktamázokat, mivel ezen rezisztencia determinánsok gyakran helyezkednek el ugyanazon plazmidon. A rezisztencia plazmidok konjugáció révén általában transzferábilisak, ami megkönnyíti terjedésüket az *Enterobacteriaceae* fajok között.

A *Klebsiella pneumoniae* nemzetközi, magas kockázatú klónjai a leggyakoribb Gram-negatív kórokozók közé tartoznak. Multirezisztens (MDR) *K. pneumoniae* klónok megjelenésével drámai módon megnövekedett a kórházi fertőzések prevalenciája, míg a *K. oxytoca* kórházi fertőzésekben történő izolálása lényegesen kevesebb esetben történik. A multirezisztens *K. pneumoniae* különféle rezisztencia mechanizmusokat szerez, amelyek rezisztenciát biztosítanak a kiterjedten használt antibiotikumokkal szemben. A leggyakoribb rezisztencia mechanizmusok között szerepelnek az ESBL-ek, a plazmid-mediálta AmpC enzimek (pAmpC), a karbapenemázok, a PMQR gének, az aminoglikozid-módosító enzimek (AME), valamint az exogén módon megszerzett 16S rRNS metiltranszferáz, amelyeket leggyakrabban klinikai izolátumokban mutattak ki. A PMQR gének jelenléte csökkent érzékenységet biztosít a fluorokinolonokkal szemben, és

megkönnyíti a fluorokinolon rezisztens törzsek szelekcióját az Enterobacteralesben. A nagy kockázatú *K. pneumoniae* klónok megszerezték ezen antibiotikum rezisztencia determinánsokat, amelyek lehetővé tették számukra, hogy növeljék patogenitásukat és túlélési képességeiket. Következésképpen a plazmid által kódolt antimikrobiális rezisztencia gének megnövekedett diverzitása megkönnyíti ezen klónok elterjedését, jelentős terápiás nehézséget okozva. A multirezisztens *K. pneumoniae* törzsek főleg az ST11, ST14, ST15, ST37, ST101, ST147, ST258, ST336, ST340 és ST874 szekvenciatípusokba tartoznak. Ezek magas kockázatú nemzetközi klónok, amelyek kulcsfontosságú szerepet játszanak a kórházi terjedésben és a kórházi fertőzések gyakoribbá válásában. Nemzetközi, magas kockázatú *K. pneumoniae* ST11-et világszerte gyakran kimutattak sikeres kórokozóként, amelyek fontos ko-rezisztencia és virulencia faktorokkal társultak. Az utóbbi években azonban számos új antibiotikum rezisztens klón jelent meg nemzetközileg, köztük az Egyesült Államokban leírt KPC-termelő *K. pneumoniae* ST307, melyet eredetileg a CTXM-15 termeléssel hoztak összefüggésbe. Később erről a klónról számos országban, köztük Olaszországban, az Egyesült Királyságban, Kolumbiában, Pakisztánban, Marokkóban, Koreában, Tunéziában, Kínában, valamint Szerbiában is beszámoltak. A *K. pneumoniae* klónok disszeminációjával és antibiotikum rezisztenciájával kapcsolatos legújabb tanulmányok egyértelműen azt mutatták, hogy az fluorokinolonokkal szembeni magas szintű rezisztenciával járó „fitnesz költségelőny” kétségtelenül hozzájárult a magas kockázatú *K. pneumoniae* nemzetközi klónok megjelenéséhez. A *K. pneumoniae* ST307 kórházi környezetben való megjelenése és terjedése szintén közegészségügyi aggályokat vet fel, ezért szükségeszerű a magas kockázatú és potenciálisan magas kockázatú klónok folyamatos monitorozása.

2. Célkitűzések

Munkánk során 103, 2010-2014 közötti intervallumban intenzív osztályon kezelt betegek véráramfertőzéseiből izolált ESBL-termelő *E. coli*, *K. pneumoniae*, valamint *K. oxytoca* izolátumok fenotípusos és genotípusos karakterizálását tűztük ki célul, az alábbi szempontokra összpontosítva:

- Az antibiotikum-érzékenység (fluorokinolon MIC értékek) meghatározása.
- A PMQR determinánsok detektálása.

Előzetes kutatási eredményeink alapján, az alábbi kritériumrendszer szerint választottunk ki öt törzset további vizsgálatok elvégzésére:

- I. *qnr* gént hordozó törzsek, mely nem vad típusú fluorokinolon MIC értékekkel rendelkeznek: Kox37,
  - II. *qnr* gént hordozó, magas fluorokinolon MIC értékekkel rendelkező törzsek: Kpn47, Kpn115, Kpn125,
  - III. Több PMQR gént hordozó, magas MIC értékeket mutató törzsek: Kpn33.
- A kiválasztott törzsek szekvenciátípusának (ST) azonosítása multilókuszos szekvencia tipizálással (MLST), a *K. pneumoniae* törzsek pulzotípusának (PT) meghatározása pulzálatott-mezejű gélelektroforézissel (PFGE), valamint minden kiválasztott törzs teljes genom szekvenálásának (WGS) elvégzése.
  - Bizonyos PMQR gének relatív génexpressziójának vizsgálata kvantitatív polimeráz láncreakció (PCR) módszer segítségével.
  - Eredményeink összevetése nemzetközi adatokkal. Az összefüggések feltárása.

3. Módszerek

Baktériumtörzsek identifikálása

A 103 ESBL-termelő *Enterobacteriaceae* izolátum (49 *E. coli*, 53 *K. pneumoniae* és 1 *K. oxytoca*) azonosítása MALDI-TOF/MS (Bruker Daltonik GmbH, Bremen, Németország) módszer segítségével történt.

Az ESBL-termelés fenotípusos kimutatása

A kettős-korong diffúziós teszt során a ceftazidim, cefepim és cefotaxim tartalmú korongokat egymástól 20-30 mm távolságban helyeztük el a központi amoxicillin/klavulánsav (20/10 µg) tartalmú korongtól. Pozitív reakció esetén a 24 órás 37 °C-on történő inkubációs idő lejárta után a β-laktám korongok körüli gátlási zóna „kulcslyuk” formájú torzulását tapasztaljuk.

Antibiotikum érzékenység vizsgálata

Az izolátumok ciprofloxacinnal (Fresenius Kabi Hungary Kft., Budapest, Magyarország), levofloxacinnal (Teva Gyógyszergyár Zrt., Debrecen, Magyarország) és moxifloxacinnal (Bayer Hungária Kft., Budapest, Magyarország) szembeni érzékenységét mikrodilúciós módszerrel állapítottuk meg, a MIC értékek meghatározásával. Az eredmények interpretálásakor az EUCAST aktuálisan hatályban lévő értékeit vettük figyelembe (www.eucast.org). Az antibiotikum érzékenységi vizsgálatok során kontrollként az *E. coli* ATCC 25922, illetve a *K. pneumoniae* ATCC 700603 törzseket használtuk.

A PMQR gének polimeráz láncreakcióval történő kimutatása

A törzsek PMQR (*qnrA*, *qnrB*, *qnrC*, *qnrD*, *qnrS*, *aac(6')-Ib-cr*, *qepA* és *oqxAB*) génjeinek jelenlétét PCR reakcióval ellenőriztük. A PCR-t RedTaq DNS-polimeráz (Sigma-Aldrich, St. Louis, MO, USA) felhasználásával végeztük a gyártó utasításai szerint, 30 µl-es végtérfogatra vonatkoztatva. Az amplikonok kimutatását elektroforetikus rendszer (Bio-Rad, Hercules, CA, USA) segítségével 120 V feszültségen

0.8%-os agaróz gél (Agarose) (Sigma-Aldrich, St. Louis, MO, USA) felhasználásával végeztük.

Az ST meghatározása multilókusz-szekvencia tipizálással

Az egyes törzsek szekvenciatípusát az MLST segítségével határoztuk meg. Hét háztartási gén, a *gapA*, *infB*, *mdh*, *pgi*, *phoE*, *rpoB* és *tonB* szekvenciáját amplifikáltuk, majd szekvenáltattuk. Az MLST adatbázis segítségével az allélmintázatok alapján meghatároztuk a törzsek szekvenciatípusát (<http://www.pasteur.fr/mlst/Kpneumoniae.html>).

Bakteriális genomszekvencia-tipizáló adatbázis (BacWGSTdb)

A törzsek közötti távolságalapú kapcsolatot a BacWGST segítségével vizsgáltuk, a genom MLST szekvenciaadatok SNP analízisének kontextusában. A genomszekvenciák analizálását többszörös genomelemzéssel, a HS11286_CP003200_ST11 referencia genom kiválasztásával végeztük (<http://bacdb.org/BacWGSTdb/>).

A PT meghatározása pulzáltatott-mezejú gélelektroforézissel

A négy *K. pneumoniae* törzs klonális kapcsolatát PFGE-vel elemeztük. A vizsgálatokhoz a CDC (2000) standardizált PFGE protokollját használtuk. A genomiális DNS izolálását követően a mintákat XbaI restrikciós endonukleázzal (Fermentas, ABI, Németország) emésztettük, majd a CHEF-DR II rendszeren (Bio-Rad, Hercules, CA, USA) elvégeztük az emésztés által keletkezett makrorestrikciós fragmentumok elektroforetikus szeparálását. A mintázatot a Fingerprinting II Informatix Software (Bio-Rad, Hercules, CA, USA) segítségével elemeztük. Molekulasúly markerként a *Salmonella enterica* Braenderup H9812 szerotípust használtuk.

Teljes genom szekvenálás

Munkánk során a 4 *K. pneumoniae* és 1 *K. oxytoca* törzs DNS extrakciója az UltraClean Microbial DNA Isolation Kittel (Qiagen GmbH, Hilden, Németország) történt a gyártó utasításai alapján. Ezt követően a DNS könyvtárakat – szintén a gyártói utasításoknak megfelelően – a SureSelect QXT Library Prep Kit (Agilent Technologies, Santa Clara, USA) felhasználásával állítottuk elő, melyek szekvenálását 250 bp paired-

end módszerrel, Illumina MiSeq rendszeren hajtottuk végre a MiSeq v2 reagenskészlet alkalmazásával. Az optimalizált „előfeldolgozást”, minőségi trimmelést követően a genom, azaz a szekvenciakontigok de novo összeszerelését a SPAdes Genome Assembler 3.13.0 segítségével végeztük. Minden összeszerelt genomot akkor fogadtunk el, ha teljesítette a következő minőségi kritériumok mindegyikét: (i) átlagos lefedettség > 30x, (ii) N50 > 15.000 bp, (iii) maximum kontighossz > 50.000 bp, (iv) az összeszerelt genom mérete 5.000.000 és 6.500.000 bp közötti. Az összeszerelt genomok – az izolátumok rezisztómjainak illetve plazmid replikontípusainak analizálása céljából feltöltésre kerültek a ResFinder és PlasmidFinder (Center for Genomic Epidemiology, Dán Műszaki Egyetem, Lyngby, Dánia) online bioinformatikai adatbázisokba.

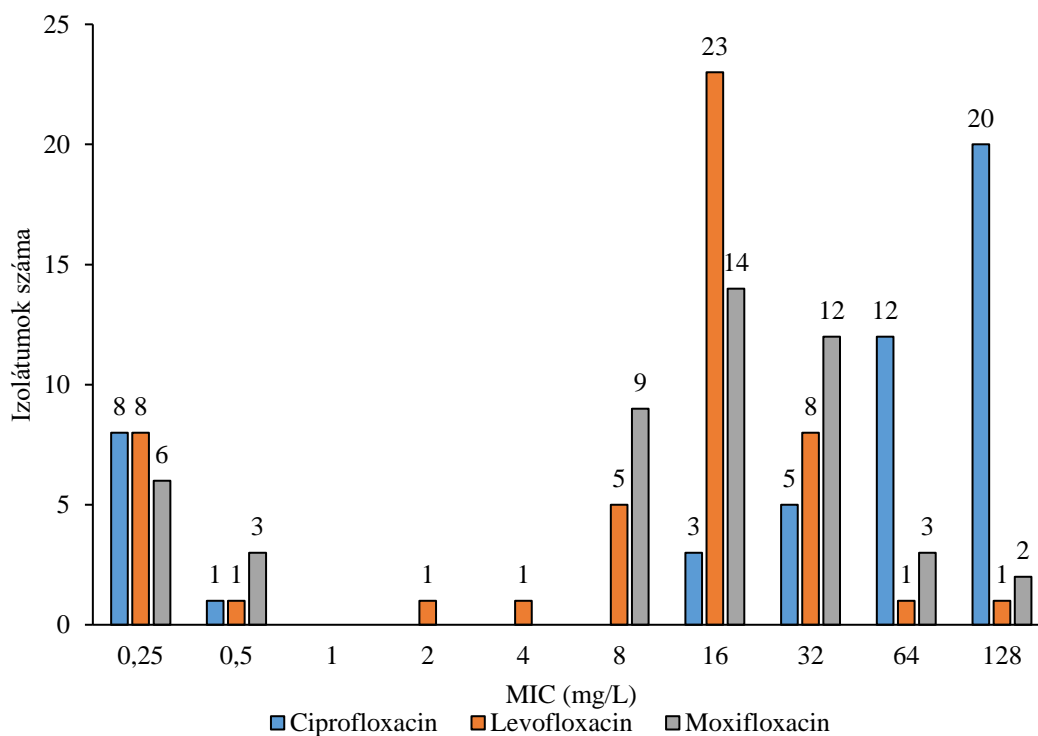
Kvantitatív polimeráz lánreakció

A törzsek RNS-ét RNeasy Mini Kit (Qiagen, GmbH, Hilden, Németország) segítségével izoláltuk a gyártó utasításainak megfelelően. A qPCR-t Step One Real-Time PCR rendszeren (Applied Biosystems, Thermo Fisher Scientific Waltham, MA, USA) végeztük el. A *qnrA1*, *qnrB1*, *qnrB4*, *oqxA* és *oqxB* expressziós szintjét a kromoszomális *rpoB* háztartási gén expressziójával hasonlítottuk össze. Primer Express 3.0 szoftver (Thermo Fisher Scientific, Waltham, MA, USA) segítségével megterveztük a reakcióhoz szükséges primereket, valamint a 6-FAM és VIC festékkel jelölt specifikus próbákat. A C_T értékek kiszámolásával megkaptuk, hogy a referencia génhez (*rpoB*) képest mekkora a vizsgált gének relatív expressziós szintje.

4. Eredmények

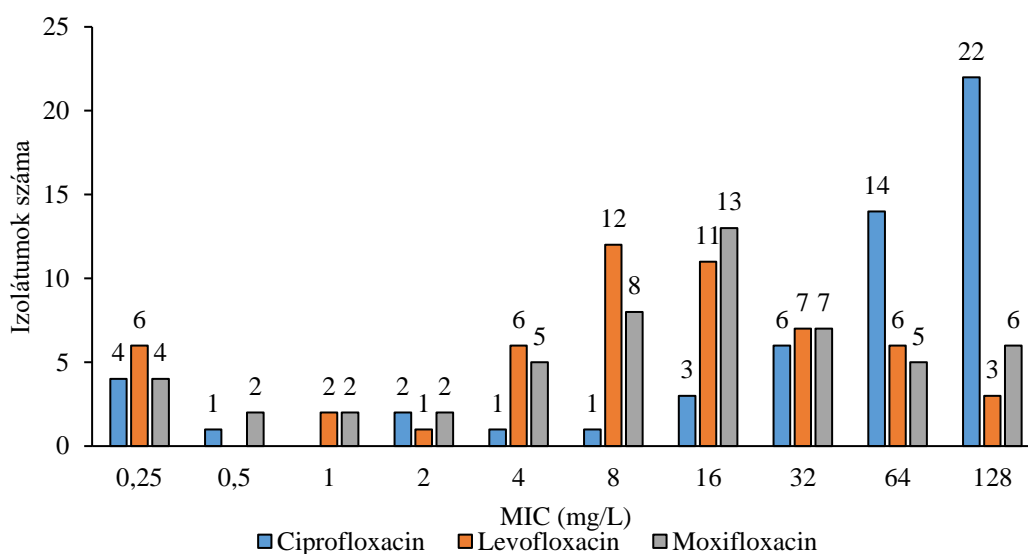
Az antibiotikum érzékenység vizsgálatának eredményei

Ciprofloxacinnal szemben a 49 *E. coli* törzsből 40, az *E. coli* törzsek 81,6%-a, míg az 54 *Klebsiella spp.* törzsből ötven, a *Klebsiella spp.* törzsek 92,6%-a mutatott rezisztenciát. Ugyancsak 40 *E. coli* törzs volt rezisztens levofloxaccinnal szemben is, míg a *Klebsiella* genus vizsgált törzsei között 47 (87%) esetben tapasztaltunk levofloxacin rezisztenciát. Moxifloxaccinnal szemben 88 törzs, köztük 40 *E. coli* és 48 (88,8%) *Klebsiella spp.* bizonyult rezisztensnek. Az antibiotikum érzékenységi vizsgálatok eredményeit az 1. és 2. ábra szemlélteti.

1. ábra. Az ESBL-termelő *E. coli* izolátumok fluorokinolon MIC értékei (mg/L).

2. ábra. Az ESBL-termelő *Klebsiella spp.* izolátumok fluorokinolon MIC értékei (mg/L).

A polimeráz láncreakció eredményei

A 103 ESBL-termelő törzs közül összesen 77 (74,8%), 30 *E. coli* és 47 *Klebsiella spp.* hordozott valamilyen PMQR gént. Ezek között a leggyakoribb az *aac(6)-Ib-cr* volt, amely jelenlétét 67 izolátum (65%) esetében azonosítottuk. Mindössze 6 esetben (1 *E. coli*, 4 *K. pneumoniae*, 1 *K. oxytoca*) tapasztaltunk *qnrS* pozitív eredményt, míg érdekes módon *qnrA*, *qnrB*, *qnrC*, *qnrD* és *qepA* jelenlétét a PCR módszer során nem detektáltuk. 26 *K. pneumoniae* izolátumban mutattuk ki az *oqxA*, míg 22 izolátumban az *oqxB* gén jelenlétét. Egyidejűleg több PMQR gén jelenlétét csak a *Klebsiella* faj esetén igazoltunk. Összefüggés a MIC értékek és a hordozott PMQR gének száma között nem állapítható meg.

A multilókusz-szekvencia tipizálás eredményei

Az MLST vizsgálatok alapján törzseinket három különböző szekvenciatípusba sorolhatjuk: ST11 (Kpn33, Kpn115, Kpn125), ST307 (Kpn47) és ST52 (Kox37).

A pulzálatott-mezejű gélelektroforézis és a bakteriális genomszekvencia tipizálás eredményei

A PFGE analízis három pulzotípust (PT) azonosított *K. pneumoniae* törzseink között, a KP053, az S valamint a KP197 pulzotípust. Az ST11 klónba tartozó törzsek közül a Kpn33 és Kpn125 a KP053 PT-ba, míg a Kpn115 az S PT-ba tartozott. Az ST307 potenciális nagyklónt makrorestrikciós mintázata alapján KP197 PT-ként azonosítottuk. A BacWGST szintén megerősíti az ST11 klónba tartozó törzsek klonális kapcsolatát.

A teljes genom szekvenálás eredményei

A szekvenciaadatok alapján mind a Kpn33, mind a Kpn125 genomjában tizenhét-tizenhét megegyező rezisztenciagén jelenlétét detektáltuk. A Kpn115 tizenkettő, a Kpn47 tizenhat rezisztenciagénnel rendelkezett, míg a Kox37 esetén mindössze tíz rezisztenciagént azonosítottunk. A szekvenciaelemzés alapján kiderült, hogy az izolátumok különböző β -laktamáz géneket tartalmaznak. A *K. pneumoniae* törzsek mindegyikét *bla_{CTX-M-15}* hordozóként azonosítottuk. A szekvenciaadatok interpretálása során PMQR gén/gének jelenlétet minden törzsben igazoltunk, a Kpn33 és Kpn125 *qnrB4* gént, a Kpn47 *qnrB1* gént, a Kox37 pedig *qnrA1* gént hordozott. Valamennyi *K. pneumoniae* törzs esetében *oqxAB* efflux pumpa gént és *aac(6')-Ib-cr*-t detektáltunk, míg a Kpn115 genomja *qnr* gént nem tartalmazott. A *K. pneumoniae* törzsek esetén fluorokinolon rezisztenciát meghatározó kromozómamutációkat is azonosítottunk. A szekvenálási adatok alapján az IncFIB(K) egységesen jelen volt minden törzsben. A detektált rezisztenciagéneket és plazmid replikonokat az 1. táblázat tartalmazza.

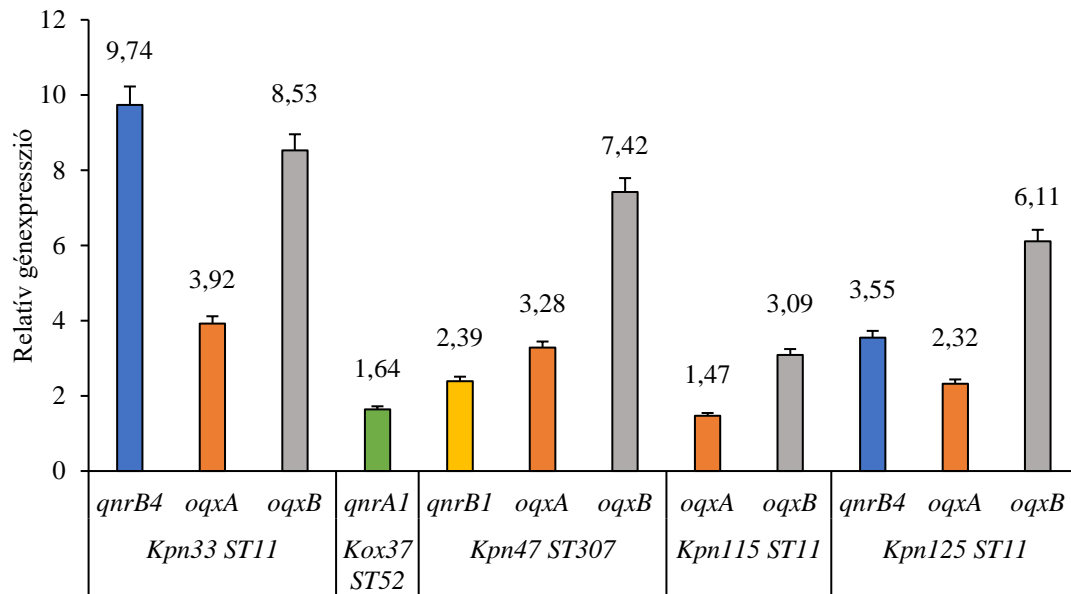
A kvantitatív polimeráz láncreakció eredményei

A két genetikailag hasonló ST11 klón, a Kpn33 és Kpn125 *qnrB4* génjének expressziója 9,74 és 3,55, azaz csaknem háromszoros a különbség a két azonos szekvenciatípusú törzs ugyanazon génjének expressziója között. *qnr* gén tekintetében tekintetében a legalacsonyabb expressziós szintet (1,64) az alacsony fluorokinolon MIC értékekkel rendelkező, kromozómájában mutációt nem hordozó Kox37 esetében tapasztaltuk. A legmagasabb *oqxA* és *oqxB* expressziót a Kpn33 és a Kpn47 esetében figyeltük meg. Érdekes, hogy a Kpn115, mint ST11 magas kockázatú klón nem tartalmaz

qnr gént, ráadásul a legalacsonyabb *oqxAB* expressziót mutatta. Szembetűnő, hogy az *oqxB* expressziós szintje minden esetben 2-3-szor magasabb az *oqxA* értékénél (3. ábra).

1. táblázat. A vizsgált törzsek különböző rezisztencia génjeinek és plazmid replikonjainak eloszlása.

ST11 Kpn33	ST52 Kox37	ST307 Kpn47	ST11 Kpn115	ST11 Kpn125	Gének
					<i>aadA1</i>
					<i>aac(3)-IIa</i>
					<i>aac(6')-Ib</i>
					<i>aph(3')-Ic</i>
					<i>aadA2</i>
					<i>strA</i>
					<i>strB</i>
					<i>sul1</i>
					<i>sul2</i>
					<i>fosA</i>
					<i>dfrA12</i>
					<i>dfrA14</i>
					<i>dfrA29</i>
					<i>oqxA</i>
					<i>oqxB</i>
					<i>aac(6')-Ib-cr</i>
					<i>qnrA1</i>
					<i>qnrB1</i>
					<i>qnrB4</i>
					<i>tet(A)</i>
					<i>blaOXY-1-3</i>
					<i>blaTLA-1</i>
					<i>blaTEM-1A</i>
					<i>blaTEM-1B</i>
					<i>blaDHA-1</i>
					<i>blaOXA-1</i>
					<i>blaOXA-2</i>
					<i>blaOXA-9</i>
					<i>blaSHV-11</i>
					<i>blaSHV-28</i>
					<i>blaCTX-M-15</i>
					<i>catA1</i>
					<i>catB3</i>
ST11 Kpn33	ST52 Kox37	ST307 Kpn47	ST11 Kpn115	ST11 Kpn125	Plazmid replikonok
					<i>IncFII(K)</i>
					<i>IncFIA(HII)</i>
					<i>IncR</i>
					<i>IncFIB(K)</i>
					<i>IncL/M (pmu407)</i>
					<i>IncFIB(Mar)</i>
					<i>IncHII B</i>
					<i>ColRNA1</i>

	Kpn33	Kox37	Kpn47	Kpn115	Kpn125
MIC (mg/L)					
NAL	>256	16	>256	>256	>256
CIP	128	0,25	128	128	128
LEV	128	0,25	32	8	64
MOX	128	0,5	128	8	64
Detektált mutációk a QRDR-ban					
<i>gyrA</i>	Ser83Ile	-	Ser83Ile	Ser83Phe Asp87Ala	Ser83Ile
<i>parC</i>	Ser80Ile	-	Ser80Ile Asn304Ser	Ser80Ile	Ser80Ile

3. ábra. A *qnrB4* (Kpn33 és Kpn125), a *qnrA1* (Kox37), a *qnrB1* (Kpn47) az *oqxA* és *oqxB* relatív génexpressziós szintje, valamint a QRDR-ban detektált mutációk. QRDR: kinolon rezisztenciát meghatározó régió. A MIC értékeket mg/L-ben adtuk meg.

5. Következtetések

Munkánk során az alábbi új eredményekre, megállapításokra jutottunk:

- Az ESKAPE kórokozók, köztük a *K. pneumoniae*, világszerte a kórházi fertőzések (pl. véráramfertőzés) vezető okai.
- Eredményeink alapján az *aac(6')-Ib-cr* prevalenciája drámai módon, 26,6% -ról 68,8% -ra nőtt, az első magyarországi kimutatás óta.
- Ebben a munkában a fluorokinolon MIC értékek és a PMQR determinánsok jelenléte között korreláció nem állapítható meg.
- Eredményeink igazolják a KP053 / ST11 klón hazánkban való elterjedését.
- Legjobb tudomásunk szerint tanulmányunkkal elsőként igazoljuk az ST307-es klón magyarországi megjelenését, amelyről potenciálisan magas kockázatú klónként számoltak be.
- Elsőként számolunk be *qnrAI* hordozásról *K. oxytoca* ST52 esetében.
- Vizsgálatunk során az ST11 nemzetközi magas kockázatú klón minden törzse hordozta a *bla_{CTX-M-15}* ESBL-t, amely jól korrelál a korábbi vizsgálatokkal, mivel a leggyakoribb globális ESBL-ek a CTX-M típusú béta-laktamázok az Enterobacteralesben.
- A plazmid replikon típusok tekintetében a leggyakoribb replikon az IncFIB volt, amely minden törzs esetében jelen volt, ami megerősíti a korábbi vizsgálatokat.
- Minden törzs esetében az *oqxB* overexpresszióját figyelhettük meg, ami egybevág korábbi hazai adatokkal.
- A WGS által kinyert szekvenciaadatokat feltöltöttük az NCBI Genbank adatbázisába, elérhetővé téve különböző epidemiológiai és filogenetikai kutatások számára.

6. Saját publikációk listája

Az értekezés témájában megjelent közlemények

[1] **Domokos J**, Kristof K, Szabo D. (2016) Plasmid-mediated quinolone resistance among extended-spectrum beta-lactamase producing *Enterobacteriaceae* from bloodstream infections. *Acta Microbiol Immunol Hung*, 63(3): 313-323. IF: 0,921

[2] **Domokos J**, Damjanova I, Kristof K, Ligeti B, Kocsis B, Szabo D. (2019) Multiple Benefits of Plasmid-Mediated Quinolone Resistance Determinants in *Klebsiella pneumoniae* ST11 High-Risk Clone and Recently Emerging ST307 Clone. *Front Microbiol*, 10: 157. IF: 4,236

Egyéb témában megjelent közlemények

[1] Kocsis B, **Domokos J**, Szabo D. (2016) Chemical structure and pharmacokinetics of novel quinolone agents represented by avarofloxacin, delafloxacin, finafloxacin, zabofloxacin and nemonoxacin. *Ann Clin Microbiol Antimicrob*, 15(1): 34. IF: 2,376

[2] Khayer B, **Domokos J**, Magyar T, Wehmann E. (2015) Antibiotic susceptibility of Hungarian *Bordetella bronchiseptica* strains isolated from pigs. *Acta Microbiol Immunol Hung*, 62 (Suppl): 44-45.